

Jde o zatím jediný nalezený dopis Matěje Václava Krameria. Z původního originálu uloženého v archivu braislavské evangelické církve ve sbírce korespondence Michala Institorisse Mossóczyho (Mošovského) jej publikoval J. Čaplovič. Pozvanie M. V. Krameria za redaktora do Bratislavy, Slovenská literatúra II/1955, str. 217.

pan Hanzlík – Jan Hanzlík, pražský měšťan, jeden z posledních tajných nekatolíků v Praze. Ještě v roce 1781 byl pro své vyznání uvězněn a propuštěn teprve těsně před vyhlášením tolerančního patentu.

pan Pacčo – František Augustin Patcko, braislavský knihtiskař a nakladatel, tiskl též množství českých knih.

pan Markovic – Matěj Markovic ml., od konce roku 1782 první duchovní správce evangelického sboru v Praze po vydání tolerančního patentu, blízký přítel M. V. Krameria.

KNiha JOSEFOVA.
SEPSANÁ OD JISTÉHO
SPATŘUJÍCÍHO OSMNÁCTÉ STOLETÍ.
DÍLEM JIŽ STALE VĚCI, DÍLEM PROROCTVI.
NA ZPŮSOB BIBLÍ.
VYDANÁ OD M. V. KRAMERIIUSA

K čtenáři

Příčina, pro kterouž tato knížka vůbec se vydává, není než jediná milost k pravdě, na zákonu jak přirozeném tak i psaném a nám vydaném upevněné, kteréž se mnozí z katolických kněží až dosavad, neméně než jako za dnů hrubé temnoty a nevypravené neumělosti, na odpor staví a jí místa v osvěceném tom století, jen aby, pokudž ještě stačí, lid v pověrách podrželi, nijakž dáti nechtí; a s kterouž mnozí, ovšem nad tyto osvěcenější a moudřejší, buď pro urážku svého úřadu kazatelského aneb z bázně, by obecného, hrubě v bludích a pověrách zarytého lidu na se nezbudili, až po tu chvíli tak, jakž by sami za pravé uznávali, na světlo vyjítí sobě nedověřují. – Těmto k žádoucímu pohodlí jejich sloužiti obmysle, prve než by k samému skutku, k vyvracení totiž z mysli prostého lidu předsudků, pověr a bludů přikročili, k poosvěcení též mysli lidské a k ohrození se všeho toho, což v náboženství našem římském katolickém nevyhnutelně napraveno býti musí, jakož i oněmno kněžím pravdě neústupným k výstraze a přesvědčení jich tvrdšíjné neústupnosti přítomnou *Josefovu* knihu, jež budoucí v římské církvi napravený a obnovený řád v sobě obsahuje, v přirozeném jazyku našem na světlo dávám. – Jakož pak ale vím, že z týchž pravdě neústupných kněží téměř všickni mne z kacířství, jakž oni pravdu za kacířství držeti navykli, viniti budou a se opováží zbraňovati i zapovídati lidu ten i podobné jemu osvěcenějších mužů spisy čísti: tak osvědčují se přede všemi, že nic tuto podstrčeného není, ano by od cis. král. censury povoleno a k poosvěcení lidu katolického pověřivého, jenž toho nejprve a před všemi jinými potřebuje, za dobré uznáno nebylo. Ostatně nechť oni tupí a haní i kaceřují, jakž chtějí, pravdat mi jest milejší než nesmyslných hlav nevím jak veliká a početlostí smíšená horlivost. *Vydavatel*

I.

1. Toho času Josef, syn Marie Terezie, dosedl na království a mnohé věci napravil v svých zemích.
2. On byl moudrý, spravedlivý a milostivý panovník, syn po matce své. Bůh byl s ním a on ke konci přivedl, co ona započala, a učinil ještě víc.
3. On měl prozřetelné rádce a oni ve všem s úmyslem jeho se srovnávali i všeho dobrého přáli lidu, tak jako císař jejich pán.
4. Jako slunce na den vychází a jako přichystaný muž k své denní práci, tak Josef dosedl na království; bylo krásné jitro i den, kterýž na to následoval, krásný byl a trval za dlouhý čas.
5. Nebo Bůh, jenž lidu mocnáře dává, měl nad ním zalíbení a propůjčil mu dlouhého života na zemi, aby blahoslavenými učinil všechny země, kteréž mu byl poddal pod berlu jeho.
6. Bůh jest Bůh smilování a nesoudí vždy přísně lidu svého, aniž mu vždy dává králů, kteříž by jej vyhubili.
7. Píseň chvály zpívám tobě, Hospodine Bože zástupů! Chválu a píseň díkůvání zpívám vstávaje a píseň, když na lůžko své léhám, a radost přes celý den nechtě jest píseň chvály a díkůvání před ústima tvými.
8. Jako slunce na den vychází a jako přichystaný muž k své denní práci, tak Josef dosedl na království a světlo v zemích jeho vždy jasněji svítilo.
9. Všecky krajiny z toho dobročinného světla i všickni sousedé okolních krajin Josefových radovali se; a mnozí z nich záviděli těm, kteříž pod berlou jeho byli.
10. Nebo pověst o něm pronikla zemí od půlnoci k poledni a rozšířena jest v krajinách k východu i k západu a k podobným činům mnohým knížatům za podnět sloužila.
11. A to světlo krajin jeho přešlo i do jiných zemí a osvítilo také cizí krajiny, v nichž tma panovala.
12. Mlha sic při jitru vystupovala z bahen, kteráž v zemi byla, a pára noční se okázala.
13. Ale všecko pro blesk toho mocného světla náhle zmizelo a bahna na větším díle docela vyschla.
14. Země očištěna byla a zeměplaz vyhuben jest na ní od prokajících papršků.

15. To světlo do lesů se vtlačilo a z nich tmu zapudilo. Ta tma, jindy sic velmi mocná, bystrému zraku jeho poddala se a ustoupila. Nic se mu na odpor nestavělo.

16. Radujte se v světle, synáčkové moji! Radujte se a požívejte milosti v díků činění, v pokoji a bdění, a buďte jí hodni, nebo na vás z nebe sstoupila.

17. Hospodin navštívil lid svůj a pozhánání proň dal do rukou císaři, jenž lid miluje podle příkazu Hospodina; podle příkladu Boha, jemuž císař slouží.

18. Pohlédnětež, synáčkové moji, na trůn, padněte na kolena svá před Bohem, díky mu vzdávající, nebo on pozhánání své dal do rukou císaři vašemu.

19. Mnohoť se změnilo na zemi k dobrému skrze něho.

20. Viděli jsme, čehož viděti na sta žádalo a neviděli; oni přešli za otcí svými do hrobů a svých nábožných žádostí tuto zanechali.

21. My pak žádostí jich naplnění spatřili jsme; my dítky jejich a vnukové jejich; Hospodin Bůh zástupů buď z toho pochválen.

22. My, již jsme na zemi zšedivěli, v pokoji na smrteleiném loži hlavy své složíme; neboť můžem otcům svým, k nimž přejdeme, vypravovati a říci: Josef dítečky naše, dítečky vaše i jich vnuky blahoslavenými činí.

23. Josef, syn Marie Terezie, její nástupce podle příkladu jejího ke konci přivedl, co ona započala, a učinil mnohem víc.

24. A otcové naši v hrobích plesati budou a matka jeho uslyší to, co o něm vypravujem, řkouce: Dočkali jsme se toho.

25. I v mnohých žádost se vzejme, by ještě jednou na světě mezi lidmi se projíti a naplnění žádostí svých spatřiti mohli.

26. A v mnohých: by popatřili své ospravedlnění.

II.

1. Chvalte, synáčkové moji, Boha krále králů; on ducha svého vylil na Josefa. A srdce jeho posílilo se a hlava jeho pod korunou ze zlata a drahého kamení naplněna jest moudrostí, rozumem prozřetelností soudců i králů.

2. Moudrostí, rozumem a prozřetelností, o kterýchžto stojí v knize boží, že nad zlato a drahé kamení jsou vzácnější.
3. On zrakem orličím přehlédl lid svůj a zkoumal svýma vlastníma ušima. Pravda očím jeho se zjevila a v jeho uších zazněla.
4. Kdožť jest, jenžto by ji před ním skrývati aneb jemu ji zatajovati se opovážil?
5. Spravedlnost při něm na trůnu sedala a sprovázela jej, když lid svůj navštěvoval, a svítala po všech zemích jeho a naplnila všechny soudce.
6. Žádnýť se neopovážil ji tupiti a on toho dovedl, že se nedala penězi porušiti. Toť potěšilo srdce vdov a sirotků a oni jej ctili jako svého otce; On právě byl otcem.
7. Pochlebenství a šibřinkové spolu z země byli vypuzeni a on míval okolo sebe přátele na trůnu svém; nebo oni též byli přátelé lidští.
8. On nebyl ten, o němž napsáno jest: kníže, jež rádo slýchá živé řeči, má samy bezbožné za služebníky.
9. Nýbrž, o kterémž psáno stojí: spravedlivý král napomáhá zemi své, a opět: moudrý král jest za pevný hrad lidu svému.
10. A o kterémž psáno jest: pořádek učiním v národích, a opět: králové, jimiž mne straší, budou se mne báti, když o mně uslyší. V obci za dobrého a v bitvě za hrdinu budou mne uznávati.
11. Do cizích zemí putoval a navrátil se, obohacen jsa přízní knížat, králů i rozličného národu, i moudrostí jejich, aby blahoslavený učinil lid svůj, kterýž mu byl od Boha svěřen.
12. Jako včela, kteráž, vylétajíc na luka, z kvítků med ssaje, tak on moudrost z cizích krajin vyssál a jí svůj vlastní poklad obohatil.
13. On pokračoval podle toho, což jest znamenitého, on, jenž vzneseného byl ducha; a sám sloužil za příklad světu i všem potomkům.
14. Oči jeho bývaly červené od nevyspání a slýchal kohouty kokrhati přes celé noci; on bdíval, aby lid jeho pokojně, bez probuzení a bezpečně spáti mohl; každý pod keřem jeho a jabloní jeho bez strachu sobě odpočínul.
15. Stůl jeho nebyl jako stůl knížat bujných, aby bdíti mohl, a trůn jeho nebyl stráží osazen před lidem jeho a hrad jeho každému býval otevřen.

16. A přijela knížata od půlnoci a od poledne do města jeho a ctíla jej i v smlouvu přátelstva s ním vešla; nad čímž zplesali národové; nebo v sjednocení králů jest národům dobré znamení, poněvadž oni lidé jsou a nad královstvím berlu v rukou mají.

17. Toho času knížata a králové, jako by mezi nimi o základ běželo, přičinili se každý lid svůj blahoslaveným učiniti, a v tom více než v bitvách pochvaly vyhledávali.

18. Chvalte synáckové moji, Pána Boha našeho, onť jest Bůh smilování a nesouditť vždy přísné lidu svého a nedávat mu vždy králů, kteříž by jej vyhubili. —

19. Byloť tu pak také království, jehož dědicem byl Josef jako jiných zemí, království zajisté z přiběhopisů slavné a vznesené, v umění i ve zmužilosti.

20. To však bylo zadáno v ruce přednějších té země, jako poddané, a v tom otroctví vězelo až do tehdejších časů za několik set let.

21. Tu viděl Josef na své vlastní oči záhubu jeho a vzdychání jeho slyšel na své vlastní uši; nebo mnozí z přednějších v zemi utiskovali a potlačovali je náramně a nelítostivě.

22. A srdce jeho pohnulo se nad vzdycháním a zkázou lidu svého a pomyslíl sám u sebe, jak by to zlé přetrhl, aby vzdychání lidu v radostnou píseň se obrátilo; nebo chtěl všecko dobře učiniti, ve všech svých zemích, jakž by náleželo.

23. Protož hned od té chvíle umínil svazek otroctví tohoto království rozvazovati; On miloval je jako všechny ostatní své země a všemožně se snažil podobné je ostatním učiniti.

24. I vydal do též království jisté nařízení, a ono svobodu v sobě obsahovalo; a když lidem přčteno bylo, všickni radostí plesali po celém království.

25. Mnozí pak byli v lidu tom, již s nimi netancovali a neskákalí; nýbrž v pokojíku svém uzavřevše se, v soukromí radostí slzy vylévali a klekše na kolena svá, ruce spjali a pravili: Bože, odplatíš to císaři našemu.

26. Nad čímž zplesalo srdce císařovo, když spatřil, an lid jeho vesel jest, a vůle jeho tím stálejší byla, země své blahoslavenější činiti.

27. Protož radujte se, synáckové moji, v srdcích svých. Hospodin navštívil nás a požehnání své dal do rukou císaři našemu,